

SEED & BREAD

FOR THE SOWER

JES.55:10

FOR THE EATER

korte Bijbelse boodschappen van

THE WORD OF TRUTH MINISTRY

Otis Q. Sellers, Bijbelleraar

Vertaling © Stichting Lachai Roï, Lelystad, Nederland

www.lachairoi.org

Nr. 106

En bekering dan?

Een probleemstelling

Mensen die het ingewikkelde probleem van het woord *bekering* niet kennen, zullen geen belangstelling hebben voor de oplossing. Als iemands Bijbelstudie zo oppervlakkig is geweest dat er geen vragen uit zijn voortgekomen, zal hij ook geen antwoorden zoeken. De nauwgezette student zal evenwel willen weten, als hij bij Mattheüs 3:2 is aangekomen, waarover Johannes de Doper sprak toen hij van het volk Israël verlangde: 'Bekeert u, want het Koninkrijk der hemelen is nabijgekomen.' Bovendien zal hij de dringende behoefte gevoelen om te weten wat de Here Jezus in Lucas 13:3 bedoelde toen Hij zei: 'Als gij u niet bekeert, zult gij allen evenzo omkomen.' Als hij vervolgens in Mattheüs 11:20,21 leest dat de Heer de twee steden waarin Hij Zijn grootste werken had gedaan, verweet 'dat zij zich niet bekeerd hadden,' zal hij, wanneer hij zoekt naar de waarheid, ongetwijfeld vragen wat de Heer nu precies van deze steden had verwacht en wat zij verzuimd hadden te doen. Als hij het antwoord op deze vragen zoekt, komt hij er achter dat hij te maken heeft met één van de grootste en belangrijkste problemen in de uitleg van het Nieuwe Testament.

De aard van dit probleem kan het beste onder woorden worden gebracht door een uitspraak van dr. Archibald T. Roberson, een voortreffelijk baptistisch wetenschapper, die van 1883 tot 1934 hoogleraar Nieuwtestamentisch Grieks is geweest aan het *Southern Baptist Seminary*. Zijn boek over Nieuwtestamentisch Grieks is het grootste in zijn soort. Hij heeft vaak zijn schoonvader geciteerd, Dr. John A.

Broadus, een wetenschapper van hetzelfde niveau, die gezegd heeft: 'De vertaling van *metanoeo* door 'bekeren' is de slechtste vertaling in het hele Nieuwe Testament.'

Deze woorden tonen voldoende de realiteit van het probleem aan en dat wordt nog duidelijker als we ons realiseren dat we in het Griekse Nieuwe Testament het woord *metanoeo*, een werkwoord, vierendertig maal tegenkomen en het zelfstandig naamwoord *metanoia*, dat van het werkwoord is afgeleid, vierentwintig keer. En in elk van de achteenvijftig gevallen is het vertaald met een woord waarvan twee uitmuntende geleerden in de Griekse taal hebben gezegd: 'Het is de slechtste vertaling in het hele Nieuwe Testament.' Daarnaast hebben de vertalers van de *King James Version* deze fout nog erger gemaakt door op de zes plaatsen waarin *metamelomai* voorkomt, te doen alsof het om hetzelfde woord gaat als *metanoeo*. Op vierenzestig teksten in het Nieuwe Testament stuiten we dus op vierenzestig opzettelijke en doelbewust verkeerde interpretaties van de waarheid van God, hetgeen geleid heeft tot een verkeerde opvatting over wat de Heer verlangde toen Hij het woord *metanoeo* gebruikte in Zijn oproep tot een essentiële en noodzakelijke daad.

De geschiedenis van flagrante vertaalfouten van deze twee Griekse woorden begon omstreeks 150 na Christus, toen het Nieuwe Testament voor het eerst werd vertaald in het Latijn. *Poenitentiam agite* liet de eerste vertaling van de woorden van Johannes en Jezus zien. Deze woorden betekenen 'doe boete' en door deze vertaling kregen de Latijnse kerkvaders de gedachte dat *metanoeo* verband houdt met de straf die de mens verondersteld werd te betalen voor zijn zonden, de wroeging die hij moest tonen en de tranen die hij daarvoor moest storten. Dergelijke gedachten zitten niet in de Griekse woorden, maar zij waren in de kiem aanwezig in de kerk die door de Latijnse vaders werd opgebouwd en het gebruik van een woord als vertaling voor *metanoeo* dat die gedachte tot uitdrukking bracht, was één van de manieren waarop deze gedachte het Woord van God werd binnengesmokkeld.

Toen Hiëronymus (347-419) de Vulgaat samenstelde, zette hij deze verkeerde vertaling voort, met als gevolg dat de roomse kerk zo langzamerhand van de top tot de basis begon te denken aan daden van berouw en boete waarmee zondige daden zouden kunnen worden vereffend. Daarom heeft veertien eeuwen lang de nadruk gelegen op boetedoening, op iets wat de mens zou kunnen doen aan zijn zonden. Wat God had gedaan, werd vrijwel vergeten. Wanneer sprake was van het lijden van Christus voor de zonde, werd aan de mensen gezegd dat zij boete moesten doen om de vruchten daarvan te kunnen plukken.

Toen de Engelse en Nederlandse vertalingen van de Schrift begonnen te verschijnen, volgden de vertalers de Latijnse. Wycliffe, die, zoals de geschiedenis ons vertelt, het Grieks niet meester was, vertaalde Mattheüs 3:2 als volgt: 'Doet gij boete, want het koninkrijk der hemelen zal genaken.' Hij vertaalde rechtstreeks uit de Latijnse Vulgaat. Van William Tyndale zouden we echter iets beters verwachten, omdat hij het Grieks meester was en daar rechtstreeks uit vertaalde. Maar hij deed het weinig beter dan Wycliffe en gaf de woorden van de Here Jezus de volgende betekenis: 'Bekeert u, want het koninkrijk van de hemel is ophanden.'

Toen de *King James Version* werd geproduceerd wisten de 'geleerde mannen' die voor de vertaling zorg droegen heel goed dat *metanoeo* niet 'doe steeds weer boete' betekende, maar desondanks vertaalden zij het telkens met een woord dat precies die betekenis heeft. Daarmee werd een belangrijk dogma van het rooms-katholicisme door achteenvijftig verkeerd vertaalde teksten in het Nieuwe Testament opgedrongen aan alle protestanten.

Op de publicatie van de KJV volgden vele discussies en debatten over wat het woord 'bekeren' beduidt. De rooms-katholieken bleven volhouden dat het altijd ging om boetedoening, dat wil zeggen, jezelf straffen als genoegdoening voor je zonden en de protestanten bleven over het algemeen op het standpunt staan dat het duidde op het verdriet dat je hebt over de zonden die zijn begaan.

Johannes Calvijn voer vaak uit tegen de gangbare opvatting dat bekering verdriet over de zonden zou betekenen. Hij zei: 'Uit de definitie die zij van bekering hebben gegeven, blijkt duidelijk dat zij nooit hebben begrepen wat het is; want zij grijpen terug op een of ander gedeelte in de geschriften van de kerkvaders, waarin de aard van bekering absoluut niet tot uitdrukking wordt gebracht; namelijk dat 'bekeren is wenen over de zonden die tevoren zijn begaan en de zonden waarover geweend wordt niet meer begaan.' En verder: 'weeklagen over het kwaad uit het verleden en niet opnieuw datgene doen waarover geweeklaagd wordt.' Vervolgens: 'Dat het een vorm van berouwvolle wraak is, onszelf bestraffend voor datgene waarover we treuren dat we het hebben gedaan.' En: 'dat het de droefheid van het hart en de bitterheid van onze ziel is ten gevolge van het kwaad dat een mens bedreven heeft, of waarmee hij ingestemd heeft.' *De Intitities van Calvijn*.

Ondanks Calvijns krachtige protesten hebben misvattingen de protestantse gedachten over bekering altijd gekenmerkt en er het verdriet over de zonde van gemaakt. Het zondaarsbankje en boeteformulier zijn in een aantal denominaties altijd prominent aanwezig

geweest. Dat bekering het verdriet over de zonde zou zijn, wordt duidelijk tegengesproken door de woorden van Paulus: 'Want de droefheid naar God werkt een onberouwelijke bekering tot zaligheid' (II Cor. 7:10, St.Vert.). Zelfs 'droefheid naar God' kan niet hetzelfde zijn als datgene wat er door wordt bewerkt.

Het probleem van de betekenis van *metanoeo* is vóór 1900 een eeuw lang uitgebreid onderwerp van discussie geweest in Engeland en op het continent. Dat was een tijd van de grote theologische discussies en debatten. De grote denkers en schrijvers pakten deze zaak op en debatteerden erover, los van alle godsdienstige vooroordelen. Mensen als Thomas de Quincey, Samuel Coleridge en Matthew Arnold gaven uitdrukking aan hun diepe ontevredenheid over 'bekeren' als vertaling van *metanoeo*. Arnold zei: 'We geven als vertaling 'bekering,' dat is een treuren en weeklagen over onze zonden, maar onze vertaling is verkeerd.'

Tijdens de tweede helft van de negentiende eeuw werd vaak de hoop uitgesproken dat de bewerkers van de *King James Version* zijn bladzijden zouden zuiveren van dit misleidende stuk pure rooms-katholieke filosofie en met iets zouden komen dat duidelijker de waarheid, die de Geest van God heeft bedoeld, zou laten zien. Deze hoop was echter ijdel, want de bewerkers hebben daar geen aandacht aan besteed, zelfs niet in de kanttekeningen. Hiermee werd de verkeerde opvatting, dat God van mensen verwachtte dat zij zouden huilen om hun zonden als de eerste stap in het christelijk leven, voortgezet.

De Amerikaanse tegenhangers van de Engelse bewerkers deden hetzelfde. De gedachte die door de meeste mensen werd onderschreven, namelijk dat de tranen van iemand invloed zouden hebben op het wegwassen van schuld, was zo diep geworteld, dat de vertalers het nauwelijks aandurften om deze foutieve vertalingen, waardoor het mogelijk was om op grond van de Bijbel een Christus ontierende dwaalleer te ondersteunen, aan een onderzoek te onderwerpen.

Latere vertalers als Rotherham, Weymouth, Moffatt en Goodspeed deden het niet veel beter. Zij stapten resoluut in de voetsporen van de mensen die hen waren voorgedaan. Zij bleven in hun vertalingen hetzelfde oude roomse dogma van 'boetedoening' verkondigen.

De jongste vertaling van de Bijbel is op dit moment de *New International Version* (NIV), die aangeeft 'een volledig nieuwe vertaling van de Heilige Bijbel door meer dan honderd wetenschappers' te zijn. Deze wetenschappers beweren dat zij 'zich gehouden hebben aan bepaalde

doelstellingen voor de NIV: dat het een nauwkeurige vertaling zou worden' en dat hun belangrijkste zorg 'de nauwgezetheid van de vertaling en de trouw aan de gedachten van de bijbelse schrijvers' was. Ondanks deze beweringen vonden zij het gepast de ontstellende fouten van eerdere vertalers te herhalen in elke tekst waar de woorden *metanoeo* en *metanoia* voorkomen. Deze mensen die zich hebben aangematigd toonbeelden van nauwgezetheid en getrouwheid te zijn, hebben zelfs nergens in een voetnoot de lezer gewaarschuwd dat een meer accurate vertaling mogelijk was.

In vele godsdienstige kringen wordt een groot zielelijden vereist voordat men tot het geloof in Jezus Christus kan komen. Er wordt verwacht dat iemand een grote uitbarsting van verdriet over vroegere zonden heeft meegemaakt voordat hij de Redder van zondaren kan aannemen. Sommigen zijn in staat een dergelijke emotie naar believen te produceren. De eis van zieleleed is voor hen geen enkel probleem. Aan anderen moet veel werk worden verricht en zij moeten worden aangespoord voordat een dergelijke emotie in hen begint te ontstaan. In dergelijke kringen wordt de echtheid van iemands verlossing afgemeten aan de mate van lijden die daaraan vooraf is gegaan. Men veronderstelt dat een grote mate van hartepijn een verdienste is en een reinigende werking te hebben.

Het is een bijna algemeen aanvaarde opvatting dat een mens zichzelf moet straffen voor de zonden die hij heeft begaan. Søren Kierkegaard, de Deense filosoof en theoloog, meende en verkondigde dat het zijn taak voor God was om de dagen van zijn leven te slijten met het treuren over de zonden uit zijn jeugd. Daarmee werden zijn vroegere zonden het belangrijkste onderwerp in zijn leven.

Opvattingen en leringen als deze worden gewoonlijk ondersteund door Bijbelteksten waarin de woorden 'bekeren' en 'bekering' voorkomen. Er worden verkeerde betekenissen in deze teksten gelezen en deze verkeerde betekenissen worden prettig ondersteund door de kromme vertalingen die alle versies kenmerken.

Veel Bijbeluitleggers hebben erkend dat er iets gedaan zou moeten worden voor het eerlijk vertalen van de Griekse woorden *metanoeo* en *metanoia*. Over het algemeen zijn ze echter van de ene in de andere fout gestapt door te beweren dat het werkwoord 'verander je gedachten' betekent en dat het zelfstandig naamwoord een toestand van 'veranderd denken' aangeeft. Dat heeft velen tevreden gesteld, omdat ze daarmee verlost waren van het 'boetedoening'-element en het 'treur over je zonden'-element dat gewoonlijk wordt geassocieerd met deze woorden. De gedachte van 'verandering van gedachten' is echter nietszeggend en

ontoereikend.

Hiermee hebben we het probleem duidelijk gemaakt. Bestaat er een bevredigende oplossing? Ik denk van wel, maar dat zullen we in een volgende studie aan de orde stellen.